

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

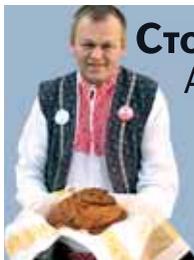
● NO.10 (3226) ●

● ЧАЦВЕР, 17 САКАВІКА, 2011

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Сучаснае дасье для старажытнага храма
Царква-крэпасць Свята-Ражджаства Багародзіцы прэтэндуе на ўнясенне ў Спіс сусветнай культурнай спадчыны ЮНЕСКА **Стар. 2**

Сто гадоў у Прыбайкаллі
Актывісты Іркуцкага таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага вывучаюць гісторыю перасялення сваіх землякоў у сібірскія рэгіёны **Стар. 3**

Дэтэктыў на фоне каханьня
У прэм’ерным спектаклі “Вяселле Крачынскага” галоўную ролю па-майстэрску выконвае Аляксандр Ткачонак **Стар. 4**

СТАЛІЦА

У добры шлях!

З пачаткам вясны ўсё больш шматлюдна на мінскім чыгуначным вакзале, новы будынак якога з’явіўся дзесяць гадоў таму. Зусім хутка распачнуць сезон дачнікі — павязуць за горад першыя саджанцы і расаду. І ўжо цяпер усё часцей моладзь выбіраецца на прыроду. А групы школьнікаў з розных куткоў краіны едуць на экскурсію ў сталіцу. І амаль усе дзеля сваіх мэтай карыстаюцца цягнікамі.

Кацярына Мядзведская

У будынку вакзала — вечны рух. Ля касаў, пераважна ля прыгарадных, — чэргі па білеты. Электрычкі вязуць пасажыраў у маладзечанскім, асіповіцкім, баранавіцкім, аршанскім напрамках. Білеты на цягнікі, якія ідуць за межы краіны, таксама запатрабаваны. У бюро даведак мне расказалі: “Са станцыі Мінск-Пасажырскі можна даехаць да Масквы і Вільнюса, да Рыгі і Піцера. Можна ехаць без перасадкаў да Варшавы і да Берліна, а можна да Іркуцка і да Мурманска”. Між іншым, нядаўна быў адноўлены міжнародны чыгуначны маршрут, пра які забыліся амаль на стагоддзе: “Масква—Ніца”. Цягнік праходзіць праз дваццаць два гарады ў шасці краінах, спыняецца ён і ў Мінску. Ці карыстаецца попытам такі экспрэс? Спецыялісты беларускай чыгункі запэўнілі: білеты раскупляюцца. З Мінска едуць на адпачынак да Сярэдняземнага мора, хтосьці — у Вену і Мілан.

Падымаюся на паверх, дзе

павільёны з сувенірамі, кафэ, буфеты, рэстаран. І, канешне ж, залы чакання. Цікава ўсё ж такі, хто куды едзе? Пытаюся. Студэнтка Белдзяржуніверсітэта Таццяна збіраецца наведаць бацькоў у Баранавічах. Прадпрымальнік Пётр Сяргеевіч едзе ў Прагу. А маладая сям’я Папельскіх з дзвюма дочкамі чакае цягнік да Масквы. Дарэчы, для пасажыраў з дзецьмі на вакзале ёсць спецыяльная зала чакання, абсталяваны пакой “Маці і дзіця”.

Заходжу ў сервіс-цэнтр. Тут транзітным пасажырам дапамагаюць браніраваць білеты на патрэбныя паязды, а можна заказаць нумары ў гасцініцах. Адсюль, між іншым, можна не толькі вызваць таксі, але і заказаць білеты ў тэатр.

Сёння на гэты чыгуначны вакзал прыбываюць сотні паяздоў штодзень. А хутка па рэгіянальных і прыгарадных маршрутахбудуцьхадзіцьпрынцыпова новыя цягнікі. Першы такі цягнік ужо прыйшоў са Швейцарыі. Астатнія паступяць на

На мінскім вакзале заўсёды шматлюдна

працягу года. Шэсць з іх будуць працаваць па праграме “Гарадская электрычка”, а чатыры — курсіраваць па рэгіянальных маршрутах.

Дарэчы, цягнікі на беларускіх магістралях стануць не толькі прыгожымі і камфортнымі, але і больш хуткімі. І ўжо ў 2012 годзе, як сцвярджаюць спецыялісты бе-

ларускай чыгункі, на некаторых участках дарогі хуткасць узрасце да 200 кіламетраў у гадзіну.

Выходжу на перон. З яго адыходзіць чарговы цягнік. Пасажыры ля вокнаў развітваюцца, хто на некалькі дзён, а хто і на гады, з мінскім вакзалам. А цёплы вясновы вецер нібы шэпча ўслед: “Шчаслівай дарогі!”

ВЕСТКІ

Багатае жыццё

Аксана Шыкунова

Стогадовы рубаж перасягнулі 37 мінскіх жыхарак

Сярод пенсіянераў ва ўзросце старэй за 70 гадоў лідарства па працягласці жыцця ўтрымліваюць жанчыны, якіх у сталіцы больш за 97 тысяч. А мужчын такога веку — 39 тысяч.

У цэлым жанчын у сталіцы больш, чым мужчын. Па выніках перапісу насельніцтва Беларусі ў агульнай колькасці насельніцтва Мінска 54 працэнты — жанчыны. Гэта 993 тысячы чалавек. Пасля апошняга перапісу насельніцтва жанчын у сталіцы стала на 11 працэнтаў больш, на 1000 мужчын, па дадзеных апошняга перапісу, прыходзілася 1177 жанчын.

Жанчыны актыўныя ў многіх сферах жыцця горада. З агульнай колькасці эканамічна актыўнага насельніцтва, занятага на прадпрыемствах і ў арганізацыях Мінска, жанчыны складаюць больш за 54 працэнты. Але нягледзячы на высокую эканамічную актыўнасць і занятасць, прыярытэтнымі для жанчын застаюцца сям’я і мацярынства. У мінулым годзе ў Мінску 16018 жанчын уступілі ў шлюб.

Дарэчы, вось які цікавы “партрэт” сярэднестатыстычнай беларускай жанчыны намалявалі ў Нацыянальным статыстычным камітэце Беларусі напярэдадні 8 Сакавіка. Ёй 42 гады, яна замужам і мае як мінімум адно дзіця, жыве ў горадзе, паспела ўжо атрымаць вышэйшую або сярэднеспецыяльную адукацыю. Пры гэтым лічыць роднай мовай беларускую, але гаворыць на рускай.

УЗАЕМАРАЗУМЕННЕ

Гётэ лучыць сяброў

“Голас Радзімы” пачынае змяшчаць матэрыялы пад рубрыкай “Узаемаразуменне”. Гаворка ў іх пойдзе пра ўстановы і арганізацыі, якія садзейнічаюць грамадскім, навуковым, культурным кантактам паміж людзьмі, народамі, краінамі, дапамагаюць наладжваць масты паразумення.

Адам Мальдзіс

У апошнія гады, калі Беларусь умацавала пазіцыі ў свеце як незалежная дзяржава, за рубяжом, у Польшчы, Украіне, Азербайджане, з’явіліся першыя беларускія інстытуты і навуковыя цэнтры. Як відаць з друку, іх адкрыццё рыхтуецца і ў шэрагу іншых краін. Адначасова павялічваецца

колькасць падобных асяродкаў у Беларусі. Пачатак ім быў пакладзены нямецкім Інстытутам Гётэ, а таксама Польскім інстытутам у Мінску. А нядаўна да іх дадаліся расійскі, кітайскі, японскі культурна-асветныя асяродкі. Пра іх мы і раскажам у матэрыялах пад новай рубрыкай.

Упершыню з дзейнасцю Інстытута Гётэ ў Беларусі я пазнаёміўся

ў маі 1999 года, калі адзначалася 250-годдзе класіка нямецкай літаратуры. Тады ў ДOME дружбы мне выпаў гонар быць сустаршынёй Міжнароднага “круглага стала” “Гётэ і Беларусь”. І адкрылі яго дырэктар названага інстытута, прадстаўнікі пасольства ФРГ у Беларусі, берлінскага Таварыства “Беларуска-нямецкія сустрэчы”, зямляцтва “Widergeburт” і, вядо-

ма ж, беларускіх устаноў і арганізацый.

Помню, на пачатку пасяджэння некаторыя яго ўдзельнікі аднесліся да тэмы “круглага стала” з пэўным скепсісам. Бо, як вядома, на беларускіх землях Іаган Вольфганг фон Гётэ не быў, хаця, безумоўна, чуў пра іх як пра тэрыторыю колішняга Вялікага Княства Літоўскага. Хаця б

з вуснаў Адама Міцкевіча і ўраджэнца Ашмяншчыны польскага паэта Антонія Адынца, якія наведлі яго ў Веймары, пакінуўшы добрае ўражанне.

І тым не меней, дзякуючы насычаным фактам і дакладам паведамленняў скептыкаў стала менш, яны пагадзіліся, што Гётэ ў Беларусі прысутнічаў і прысутнічае. → **Стар. 2**

Сучаснае дасье для старажытнага храма

Царква-крэпасць Свята-Ражджаства Багародзіцы ў вёсцы Мураванка Шчучынскага раёна Гродзенскай вобласці прэтэндуе на ўнясенне ў Спіс сусветнай культурнай спадчыны ЮНЕСКА

Тамара Пастушэнкава

Збудаваны ў першай палове XVI стагоддзя ў гатычным стылі знакамiты храм-крэпасць у гонар Ражджаства Найсвяцейшай Багародзіцы сёння не толькі з'яўляецца помнікам абарончага беларускага дойлідства, але і лічыцца гісторыка-культурнай каштоўнасцю сусветнага значэння. Незвычайныя формы царквы прывялі некаторых даследчыкаў да думкі пра тое, што прыкладам для будаўніцтва царквы-крэпасці ў свой час паслужылі мусульманскія мінарэты. Храм уяўляе з сябе чагырохслупны аднапавярховы будынак з двухмятровымі сценамі і высокім двухскатным дахам. Грозны і ваяўнічы выгляд храму надаюць вуглавяя цыліндрычныя вежы з двума ярусамі байніц для стральбы з ручной агнястрэльнай зброі. Уваход у заходняй сцяне раней зачыняўся жалезнымі дзвярыма і абарончымі кратамі, якія апускаліся зверху на ланцугах праз спецыяльны праём.

Адзін з самых старажытных беларускіх храмаў з'яўляецца дзеючым. Штогод 21 верасня ў дзень Нараджэння Найсвяцейшай Багародзіцы там праходзіць святочная літургія.

Цяпер на гісторыка-культурнай каштоўнасці вядуцца комплексныя навуковыя даследаванні, бо для таго, каб скласці поўнае і карэктнае дасье, неабходна атрымаць максімальна дакладныя дадзеныя. У гэтым годзе плануецца расчысціць прылеглыя да храма тэрыторыі, пасля — аднавіць уязную браму і агароджу вакол царквы. Акрамя таго, у помніку архітэктуры праводзіцца зандж

Царква-крэпасць у вёсцы Мураванка была пабудавана яшчэ ў 1524 годзе

— здыманне пластоў тынкоўкі, што дапамагае выявіць характар мура і сляды перабудоў, якія захаваліся. Акрамя таго, часам пад позняй тынкоўкай адкрываюцца пласты больш ранніх абмазак, афарбовак ці нават роспісаў. Як адзначыў навуковы кіраўнік работ

па рэканструкцыі царквы-крэпасці Генадзе Лаўрэцкі, зандж на кожным этапе павінен насіць эксклюзіўны характар, і менавіта да гэтага імкнучца рэстаўратары аб'екта. Цяпер сцены храма прыведзены ў парадак, яны інфарматыўныя і цікавыя для турыстаў.

СУПОЛЬНАСЦЬ

Цёплае свята ў гонар Вясны

Лявон Целеш

Малдаване, якія жывуць у Беларусі, беражліва захоўваюць свае нацыянальныя традыцыі

Некалькі стагоддзяў малдаване ладзяць веснавое свята Мэрцішор. Традыцыйна яго адзначаюць у Малдове з 1 па 12 сакавіка: людзі дораць адзін другому ўпрыгожванні-мэрцішоры — гэта дзве кветачкі ці сардэчкі чырвонага і белага колеру. Іх, як мне расказалі сябры-малдаване, прыколваюць на адзенне з левага боку, каля сэрца. Пасля свята амулеты абавязкова прывязваюць да галінкі дрэва ці шматтадовай кветкі, і тады лічыцца, што чалавек апякуецца над упрыгожанай раслінай увесь год. Свята акружана легендамі пра яго паходжанне. У адным з варыянтаў гаворыцца, як падснежнік з'явіўся ў зарасніках чэрноўніка, і на дапамогу яму, бо яшчэ лютавала Зіма, ішла Прыгажуня-Вясна. Яна, расчышчаючы снег, укалола палец аб куст, кроў капнула на белы снег — і там вырасла чырвоная кветка.

У Малдове штогод праходзіць Міжнародны фест Вясны і музыкі "Мэрцішор", сёлета ўжо ў 45-ы раз. Далучыўся да свята і Мінск. У актавай зале Беларускай акадэміі музыкі ладзілася прыгожая вечарына. У ліку яе арганізатараў — пасольства Малдовы ў Беларусі, Таварыства дружбы "Беларусь — Малдова", прадстаўнікі малдаўскай дыяспары на Беларусі. Дарэчы, кожны госць і ўдзельнік свята на пачатку ўрачыстасці атрымаў амулет-мэрцішор. Іх дарылі малдаўскія жанчыны ў нацыянальных строях.

Свята Вясны адкрыў пасол Малдовы ў Беларусі Георгій Хіарэ. Ён павіншаваў прысутных, а іх сабралася каля 200 чалавек, са

святам, расказаў некалькі легенд, звязаных з Мэрцішорам. Выступілі таксама пасол Балгарыі ў Беларусі, прадстаўнік пасольства Румыніі. Потым пачаўся канцэрт, шматлікія артысты ў прыгожых строях зачароўвалі глядачоў іскрамётнымі танцамі і песнямі. Прыемна адзначыць, што на свяце гучалі і беларускія песні. Шмат цёплых апладысmentaў атрымалі артысты вакальна-танцавальнага гурта "Плай", харэаграфічнага ансамбля "Букур'я" ("Радасць"). Усе былі ў захапленні і ад дзіцячага дуэта "Салодкая парачка": юныя таленты праспявалі малдаўскую і беларускую песні. Парадаваў майстэрствам вакальны ансамбль Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў — дзяўчаты ў народных строях спявалі беларускія песні. Муж і жонка Васіль

Кветкі свята Мэрцішор

і Ніна Семянюкі, а гэта ўдзельнікі ансамбля "Баравічанка" з Дзяржыншчыны, выканалі малдаўскую песню "Ружа Малдовы". Дарэчы, малдаванін Васіль Семянюк яшчэ і мастак: сцэну ўпрыгожвала менавіта ягоная карціна "Вясна". Іскрамётна завяршылі канцэрт малдаўскія танцы "Малдаваньска" і "Сырба" — нібы яркія кветкі ў вянок Вясны, беларуска-малдаўскага сяброўства.

УЗАЕМАРАЗУМЕННЕ

Гётэ лучыць сяброў

(Заканчэнне.)

Пачатак на стар. 1)

Назаву толькі самыя значныя факты. Выдатны пераклад "Фаўста" на беларускую мову зрабіў і выдаў (1976) Васіль Сёмуха, які за гэта атрымаў высокую нямецкую ўзнагароду (2001). Таленавіта праілюстравалі таго ж "Фаўста" вядомы мастак Арлен Кашкурэвіч. А першую оперу на сюжэт "Фаўста" напісаў ураджэнец Нясвіжа Антоні Радзівіл, для якога сам паэт нават зрабіў пэўныя змены ў тэксце. Як расказаў на "круглым stole" маэстра Віктар Скоробагатаў, опера Антонія Радзівіла з вялікім поспехам была пастаўлена на беларускай сцэне, атрымала высокую ацэнку ў друку. Дарэчы, у бібліяграфіі "Гётэ ў беларускім друку", складзенай Валянцінай Грышкевіч,

тады было каля сотні пазіцый. Частка дакладаў "круглага стала" была змешчана ў штомесячніку "Кантакты і дыялогі" (1999. № 7–8), але толькі частка. Зборнік у цэлым (факты ж не старэюць!) чакае свайго дабрадзця.

За апошнія гады колькасць перакладаў і даследаванняў, прысвечаных Гётэ, істотна павялічылася. У папулярнай серыі выдавецтва "Кнігазбор" выйшла "Выбранае" паэта. Праведніца свету, даследчыца і перакладчыца Валянціна Выхота цікава супаставіла эпічную паэзію Гётэ і Коласа. Яна ж, на свае грошы, апублікавала ажно тры выданні брашуры "Лінгвістычны падыход да перакладу верша Ё.-В. Гётэ

Летася Інстытут Гётэ ў Мінску спраўляў наваселле

"Ружачка ў полі". Хіба ж не літаратурны подзвіг?!

І ўвесь час свайго існавання Інстытут Гётэ дбаў пра пашырэнне творчасці нямецкага нацыянальнага гения ў Беларусі, стымуляваў вывучэнне нямецкай мовы і літаратуры ў беларускіх вышэйшых і сярэдніх навучальных установах. Вось і сёлета ў Мінскай абласной бібліятэцы імя А. С. Пушкіна

Медыя-аўтобус знаёміць з нямецкай мовай

толькі што прываблівала наведвальнікаў інтэрактыўная і мультымедыяная выстава "Размаўляем па-нямецку", дзе былі такія раздзелы, як "Узнікненне нямецкай мовы", "Мова і мастацтва", "Прыгажосць мовы", "Маладзёжны жаргон". Адначасова праводзіліся "Двухмоўныя чытанні" паэзіі і прозы.

На Інстытут Гётэ прыйшоўся асноўны ця-

жар па арганізацыі нямецкай часткі нядаўняй XVIII Мінскай міжнароднай выставы-кірмаша — яе ганаровым госцем была на гэты раз Германія. Са шматлікіх мерапрыемстваў, праведзеных інстытутам у час выставы, найбольш значнымі і цікавымі мне падаліся прэзентацыя і сустрэча з Увэ Радам. Гэта аўтар наватарскай кнігі "Галасы Панямоння:

гісторыя, культура, лёсы аднаго еўрапейскага абшару" з багатым беларускім матэрыялам. Характэрна, што на нямецкай мове яна пабачыла свет у выдавецтве "Зіндлер Ферлаг" у 2010 годзе, а сёлета паспела ўжо выйсці ў мінскай "Тэхналогіі" ў беларускім перакладзе.

Безумоўна, дзейнасць Інстытута Гётэ ў Беларусі куды шырэй, чым мне ўдалося тут сказаць. У яго праграме на сакавік-чэрвень 2011 года названы розныя семінары, выставы, майстар-класы, канцэрты, спектаклі, кінапаказы... Месціцца ж інстытут у Мінску па вуліцы Веры Харужай. Там, спадзяюся, у час бліжэйшага юбілею паэта выйдзе і зборнік "Гётэ і Беларусь", рукапіс якога я спецыяльна браў на выставу-кірмаш.

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Сто гадоў у Прыбайкаллі

Актывісты Іркуцкага таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага вывучаюць гісторыю перасялення сваіх землякоў у сібірскія рэгіёны

Іван Ждановіч

Хто паважае гісторыю, ведае: менавіта пад час Сталыпінскай рэформы 1906–1917 гадоў нашы землякі масава перасяляліся ў Прыбайкалле. Іркуцкая суполка беларусаў ня мала працавала, каб правесці на гэты конт навуковую канферэнцыю. Минулай вясной яе кіраўнік Алег Рудакоў, наведваючы Мінск, радаваўся: вось жа якраз да 100-годдзя ўтварэння масавай беларускай дыяспары ў Прыбайкаллі яго ўшанавалі мэдальмі Францыска Скарыны. Дбаў пра канферэнцыю: сустракаўся з навукоўцамі, адказнымі работнікамі Міністэрства культуры, Упаўнаважаным па справах рэлігій і нацыянальнасцяў Леанідам Гулякам. “Мы ўстанавілі: пік перасялення беларусаў у Прыбайкалле быў у 1909–1911 гадах, — раскаваў Алег. — Гэтыя два-тры гады — юбілейныя, па сутнасці, для тысяч беларусаў Расіі. Бо падзеі стогадовай даўнасці — лёсавызначальныя і для іх родаў, і ўсёй нашай дыяспары ў Сібіры. Можна, нехта нават і не ўяўляе, якая велізарная гэта тэрыторыя, Іркуцкая вобласць. Па плошчы — як Беларусь, Украіна, уся Прыбалтыка і нават Фінляндыя разам. Так што ў нас там як бы свая краіна... Хоць жыве цяпер у вобласці каля 3 мільёнаў чалавек, з іх беларусаў — каля 16 тысяч”.

І сапраўды, амаль шэсць тысяч кіламетраў, чацвёра сутак цягніком “Мінск–Іркуцк” — няблізкі свет. Таму

і гасцей з Беларусі на канферэнцыі было мала, адгукнуліся спецыялісты з Масквы, Новасібірска. Зрэшты, не выключана, што другі этап навуковых дыскусій пройдзе і ў Мінску.

Рыхтуючы міжнародную навукова-практычную канферэнцыю, прысвечаную 100-годдзю Сталыпінскай рэформы, актывісты суполкі па-новаму адкрывалі для сябе далёкую гісторыю. Не ўсім вядома, што аграрная рэформа, празваная па імені яе ініцыятара Сталыпіна, задумвалася якраз на тэрыторыі Беларусі яшчэ ў 1902-м годзе: тады Пётр Сталыпін быў гродзенскім губернатарам. І менавіта

ў Гродне набываў першы досвед адміністратара-рэформатара. А рэформа, важным складнікам якой стала перамяшчэнне сялян з цэнтральных і заходніх раёнаў Расіі ў маланаселеныя мясцовасці Сібіры, Далёкага Усходу і Стэпавага краю, праводзілася, каб ліквідаваць малазямелле, павялічыць прыбыткі ад сельскай гаспадаркі.

Вядома ж, у рэформы было шмат праціўнікаў, асноўная маса сялян яе не падтрымала, аднак многія працавітыя беларусы не спужаліся цяжкасцяў перасялення. Яны ўспрынялі рэформу як магчымасць vyrатавацца ад галечы

і беднасці, набыць сваю зямлю, хай сабе і ў Сібіры. Дарэчы, цікавая паралель: Якуб Колас якраз у 1911 годзе пачаў пісаць паэму “Новая зямля”. І ёсць у ёй такія, многім вядомыя яшчэ са школы радкі: “Зямля не зменіць і не здрадзіць./ Зямля паможа і дарадзіць...”

У пошуках новай зямлі і лепшай долі выпраўляліся ў далёкі свет нават не сотні — тысячы беларускіх сем’яў, пераважна шматдзетных. Паводле некаторых звестак, ад 800 тысяч да паўтара мільёна нашых суайчыннікаў Сталыпінская аграрная рэформа падхапіла з зямлі бацькоў і пера-

сяліла ў Сібір. У Прыбайкаллі ўзніклі цэлыя раёны з размешчаных блізка адна да другой беларускіх вёсак. З інфармацыі, дасланай у рэдакцыю з Іркуцка, вынікае: па архіўных дадзеных, толькі ў Тулунскім раёне Іркуцкай вобласці з 157 вёсак, утвораных пад час правядзення Сталыпінскай рэформы, 124 абжывалі нашы супляменнікі! Таму і ёсць сёння неабходнасць па-навуковаму, з лічбамі і фактамі ў руках асэнсаваць велізарную ролю беларусаў у асваенні зямель Усходняй Сібіры. Арганізатары канферэнцыі палічылі, што яна дапаможа прыцягнуць увагу навукоўцаў, энтузія-

таў да гэтага “вялікага перасялення”. Бо і цяпер вядзецца, найперш беларускімі суполкамі, збор і вывучэнне гістарычнага, этнаграфічнага, фальклорнага матэрыялу. Назапазваюцца фотадакументы, прадметы матэрыяльнай культуры, даследуюцца сучасныя жыццёвыя працэсы беларусаў на тэрыторыі Усходняй Сібіры.

Канферэнцыю Іркуцку, якая прайшла 16–18 снежня, рыхтавалі грунтоўна. Найперш гэта была спроба сабраць, сістэматызаваць матэрыялы пра перасяленні беларусаў у Прыбайкалле ў гады Сталыпінскай рэформы. Вядома ж, хацелася арганізатарам развіць і больш цеснае міжрэгіянальнае і міжнароднае навуковае супрацоўніцтва ў гэтай галіне. А таксама зацікавіць важнай старонкай з мінулага беларусаў навукоўцаў, студэнтаў Іркуцка і іншых вун Расіі і Беларусі, настаўнікаў і іншых спецыялістаў. З дасланай у рэдакцыю інфармацыі вынікае, што спачатку прайшло пленарнае пасяджэнне, потым былі круглыя сталы па асобных праблемах. Сярод іншых аналізаваліся галоўныя этапы перасялення беларусаў у Прыбайкалле, іх уклад у сельскагаспадарчае асваенне Усходняй Сібіры, узаемаадносіны нашых суайчыннікаў з мясцовым насельніцтвам. Цікава, што гучалі на канферэнцыі і песні беларускіх перасяленцаў — цэлая канцэртная праграма ладзілася з удзелам фальклорных калектываў Іркуцкага таварыства.

Дзяўчаты з іркуцкага маладзёжнага клуба “Крывічы” памятаюць пра свае беларускія карані

ПА СУТНАСЦІ

Моцныя, калі разам

Беларусы замежжа на сустрэчы ў Рызе прынялі зварот да кіраўнікоў дзяржаў Еўрапейскага саюза, членаў Савета Еўропы і дэпутатаў Еўрапарламента, у якім заклікаюць вярнуцца да канструктыўнага дыялога з Беларуссю

Аліна Грышкевіч

Зварот прыняты па выніках пасяджэння круглага стала “Беларусь — неад’емная частка Еўропы. Кансалідацыя беларусаў замежжа”. Кіраўнікі грамадскіх непалітычных арганізацый беларускай дыяспары суседніх з Рэспублікай Беларусь краін прыцягнулі ўвагу да кампаніі націску на сваю этнічную Радзіму, якая разгарнулася ў Еўрапейскім саюзе, ЗША і іншых краінах у сувязі з падзеямі 19 снежня 2010 года.

У звароце падкрэсліваецца, што “ў СМІ Еўропы і сёння абмяркоўваецца пытанне аб увядзенні жорсткіх эканамічных санкцый супраць Рэспублікі Беларусь”. Як

лічаць беларусы замежжа, у з’явах асобных высокапастаўленых асоб Еўрасаюза выкарыстоўваецца рыторыка часоў халоднай вайны і жалезнай заслоны. Беларусы, якія жывуць за мяжой, задаюць пытанне, ці дапушчальна гэта ў сучаснай Еўропе. “Гістарычны вопыт, напрацаваны еўрапейскай хрысціянскай цывілізацыяй за апошнія дзве тысячы гадоў, сведчыць аб бесперспектыўнасці выкарыстання сілы ў міжнароднай палітыцы, навязвання народам незалежных дзяржаў чужой волі, — гаворыцца ў звароце. — Пераход з мовы дыпламатыі і добрасуседства да дыктату і дыскрымінацыі ніколі не даваў і не дасць канструктыўных вынікаў”.

Свае подпісы пад дакументам

паставілі старшыня Саюза беларусаў Латвіі Валянціна Піскунова, старшыня Аб’яднання беларусаў Літвы Раман Вайніцкі, намеснік старшыні Беларускага таварыства “Сябры” (г.Нарва, Эстонія) Людміла Анус, старшыня Беларускага таварыства культуры “Лёс” (г.Талін, Эстонія) Таццяна Ніжнік, старшыня Федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі беларусаў Расіі Валерый Казакоў, старшыня Рэгіянальнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі беларусаў Масквы Сяргей Кандыбовіч, старшыня Вінніцкага абласнога зямляцтва беларусаў, намеснік старшыні Кардынацыйнага савета Усеўкраінскага саюза беларусаў Уладзімір Качалаба.

Крыніцы ў спадчыну

Аляксандр Андрэеў

Новы санаторый плануецца пабудоваць паблізу месца, дзе раней ужо была водалячэбніца

Пасёлак Відзы — месца на Браслаўшчыне, вядомае не толькі сваім прыгожым касцёлам, але і серавадароднымі крыніцамі. Менавіта там і можа з’явіцца санаторый. Дарэчы, пару стагоддзяў таму ў відзаўскім наваколлі дзейнічала водалячэбніца, створаная тагачаснымі прадпрыемальнымі людзьмі са шляхецкага роду Мінейкаў. Ёсць звесткі, што пад наглядом спецыялістаў у ёй адначасова маглі папраўляць здароўе каля 50 пацыентаў. А пасля пажару, што здарыўся ў 50-х гадах XIX стагоддзя, ад водалячэбніцы

застаўся толькі фундамент.

Пошукі мінеральных вод у наваколлі Відзаў пачаліся ў 2001 годзе. Крыніцы, вядома ж, нікуды не зніклі. Больш таго, акрамя серавадародных і бромных вод, каля пасёлка знойдзены розныя тыпы лячэбных гразей. “У гэтым месцы прыродай створаны ўсе ўмовы для адкрыцця санаторыя”, — перакананы дырэктар Рэспубліканскага цэнтра па аздараўленні і санаторна-курортным лячэнні насельніцтва Мікалай Мазур. Ён таксама адзначае, што ўжо завершана рэканструкцыя знакавага для Беларусі санаторыя “Радон”, што ў Дзятлаўскім раёне Гродзеншчыны: там на здароўе працуюць радонавая вода і сапрапелевыя гразі з возера Дзікае.

ТЭАТР

Дэтэктыў на фоне каханьня

У прэм'ерным спектаклі “Вяселле Крачынскага” на сцэне Нацыянальнага акадэмічнага драмтэатра імя М. Горкага галоўную ролю па-майстэрску выконвае народны артыст Беларусі Аляксандр Ткачонак

Іван Ждановіч

Загуляўся — гэтае трапнае слоўца якраз пра мацэрага гульца Крачынскага. Цікава, што Аляксандр Ткачонак, ствараючы вобраз махляра, не імкнецца ляпіць з яго гэткага абаяльнага камбінатара, на ўзор Астэпа Бэндэра, каб спадабца гледачам. Мы бачым Крачынскага і грубым, і бессардэчным. Хоць у розных эпізодах ён выяўляецца і галантным кавалерам, і цікавым суразмоўцам з прыгожымі свецкімі манерамі, які ўмела гуляе і словамі, і пачуццямі людзей. Халодны погляд выдае меркантильнасць, цынічны разлік махляра. Менавіта гэтыя якасці, якія высвечваюць сапраўдныя намеры душы, і не імкнецца “облагоражываць” у сваім героі акцёр. Але ці ж усе могуць сёння разгледзець душу за прывідным “фанцікам” прыгожага адзення і манер? Некаторым як быццам і самім хочацца “прыгожа абмануцца”. Дарэчы, цікавую лінію ў спектаклі вядзе народная артыстка Беларусі Вольга Клебановіч. Іграючы ролю цёткі Лідачкі, якой і самой яшчэ хочацца расквеціць феерверкамі аднастайнасць жыцця, яна і манерныя заляцанні спадара Крачынскага, і крах ягонай авантуры з падменаю Лідачкі-

Аляксандр Ткачонак (у цэнтры) у ролі Крачынскага — не толькі элегантны фронт

ных брыльянтаў на фальшывую шклянную “мадэльку” ўспрымае як вясёлы фарс. Можа, і сапраўды ёсць сэнс жыццёвыя абставіны свядома ўспрымаць крыху абстрагавана, як цікавую гульню? Тады і глыбокіх расчараванняў будзе менш... Бо, як заўважыў вялікі Шэкспір, жыццё — тэатр, і ўсе мы ў ім акцёры.

Разам з тым вялікі блеф спадара Крачынскага не ўдаўся. Каштоўны брыльянт знойдзены — а яго можна разумець і як сімвал прыгажосці, чысціні самой ашуканай нявесты. Ды Крачынскаму ўсё ж свеціць турма, паліцэйскія ўжо гатовы заламаць махляру рукі. І вось тут наіўная і прастадушная, здава-

лася б, Лідачка, якая сапраўды закахана ў Крачынскага, робіць выбар: прабачае яму і розыгрыш з жаніцьбай дзеля багатага пасагу, і крадзеж. Можа, тым самым дае яму, ды і гледачам, зразумець, што лепш усё ж выбудоўваць жыццёвую гульню не на махлярстве, а на высакародстве?

Кіно адкрывае таленты

Беларуска-расійскі фільм “Брэсцкая крэпасць” вылучаны на прэмію “Ніка” ў васьмі намінацыях

У галоўнай намінацыі “Лепшы фільм” “Брэсцкая крэпасць” будзе спаборнічаць з карцінамі “Як я правёў гэта лета”, “Качагар”, “Край” і “Аўсянкі”. Акрамя таго, стужка вылучана на “Ніку” ў намінацыях “Лепшая рэжысёрская работа”, “Лепшая работа гукарэжысёра”, “Лепшая работа мастака”, “Лепшая работа мастака па касцюмах”. Акцёр Павел Дзеравянка будзе прэтэндаваць на “Лепшую мужчынскую ролю”, а Яўген Цыганюў — на “Лепшую мужчынскую ролю другога плана”. Алёша Капашоў, які ў фільме сыграў хлопчыка Сашу Акімава, можа перамагчы ў намінацыі “Адкрыццё года”. Ад яго імя, дарэчы, і вядзецца расповед пра тое, што адбываецца на экране.

Цырымонія ўручэння прэміі “Ніка” адбудзецца ў Маскве 7 красавіка. А зусім нядаўна фільм “Брэсцкая крэпасць” выйграў у дзвюх намінацыях (“Лепшая работа гукарэжысёра” і “Лепшы мантаж”) яшчэ адной расійскай кінапрэміі — “Залаты арол”.

Са старых куффраў

Цэлы свет дзяцінства быў прадстаўлены на выставе ў музеі Вялікай Айчыннай вайны

Кацярына Мядзведская

Лялькі з пап’е-машэ, гумовыя і цэлулоідныя цацкі, плюшавыя мядзведзі 20–40-х гадоў, што зроблены сваімі рукамі. Сярод мноства цацак — парцелянавы посуд, драўляная мэбля, пірамідкі, лялькі-неваляшкі і нават настольны баскетбол... Цяпер такія рарытэты ў магазінах не купіш.

— Усе экспанаты, а іх у нас больш за 600, — расказвае арганізатар праекта “Цацкі з чамадана” Ганна Емялёва, — прынесены мінчанамі, а таксама жыхарамі іншых гарадоў краіны. Усе хоць сёння можна скарыстоўваць у дзіцячых гульнях.

Вось успамінае гісторыю свайго мядзведзіка і мінчанка Надзея Абрамава: “Мне было тады шэсць гадоў, і ў дзіцячым садку ў Калузе да свята Першага Мая кожнаму дзіцяці выхавальніца падаравала па такім мядзведзіку. Праз год пачалася вайна. Бацька пайшоў ваяваць, была эвакуацыя, мы з маці трапілі ў Чалыбін-

Цацкі бацькоў цікавыя і сучасным дзецям

скую вобласць, у горад Карталы. Мой плюшавы мішка быў разам са мной увесь той цяжкі час. Заўсёды побач і цяпер...”

Сапраўды, менавіта такія цацкі становяцца не толькі сямейнымі рэліквіямі, але і музейнымі.

Між тым, пасля заканчэння выставы яны вярнуліся да сваіх уладальнікаў, і ў хуткім часе, пэўна, зноў схавуюцца ў старыя чамаданы. І, мабыць, хтосьці адкрые іх калі-небудзь зноў, каб апынуцца ў свеце дзяцінства сваіх бацькоў.

ВЕСТКИ

Спявалі госці і гаспадары

Віталь Нічыпаровіч

У Віцебску цёпла віталі дэлегацыю беларускага таварыства “Уздым” з Даўгаўпілса

Землякі прыехалі на Бацькаўшчыну са сваімі творчымі скарбамі: у Віцебскай дзяржаўнай філармоніі ладзіўся вечар Станіслава Валодзькі, сябра Саюза пісьменнікаў Беларусі. Пад час імпрэзы гучала нямала песень на вершы паэта. Прычым іх выконвалі артысты з розных гарадоў. З Даўгаўпілса былі беларускі вакальны гурт “Ластаўкі”, салісты Сяргей Піманаў, Аляксандр Лапа і Вікторыя Сяліцкая. З Браслава прыехалі Марына Шыркевіч, Ванда Сіротка, Валянціна Кука і Леанід Лаўрыновіч. Спявалі і віцябчане — салісты вядомага ансамбля “Талака” Аляксандра Рыжкова і Валерыя Бруіно, а таксама вакальнае трыо “Каўчэг”. Выступала заслужаная артыстка Чачэна-Інгушскай Рэспублікі Валянціна Шылава. На вечары быў і кампазітар з Браслава Альберт Белусь — ён аўтар музыкі шэрагу песень на вершы паэта.

Запрашэнне ў падарожжа

Андрэй Асфура

Адным з відаў турызму, які хутка атрымае развіццё ў Беларусі, стане караванінг

Караванінг — гэта, па сутнасці, аўтамабільнае падарожжа з пражываннем у прычэпах, аўтадамах, палатках. Па словах намесніка дырэктара дэпартамента па турызме Міністэрства спорту і турызму Андрэя Мартынава, для развіцця гэтага напрамку ў Беларусі неабходна будаваць больш кемпінгаў — стаянак для аўтамабіляў, абсталяваных неабходнай інфраструктурай.

У Беларусі такі від турызму, сапраўды, можа стаць вельмі запатрабаваным. Толькі ў мінулым годзе краіну ў дзелавых, турыстычных і службовых мэтах наведалі больш за чатыры мільёны чалавек. І большасць з наведвальнікаў перасякалі краіну менавіта ў салоне аўтамабіля.

У хуткім часе колькасць кемпінгаў, таксама як і аб’ектаў прыдарожнага сэрвісу, у Беларусі павялічыцца. Для гэтага, у прыватнасці, плануецца прадставіць падатковыя льготы для інвестараў, якія займаюцца стварэннем турыстычных аб’ектаў. Акрамя таго, плануецца ўвесці сістэму tax-free — вяртанне падатку на дабаўленую вартасць з тавараў, набытых у Беларусі іншаземцамі. Усё гэта дасць магчымасць павысіць прывабнасць краіны для замежных турыстаў.